

Manuál kurzu Právního minima vznikl v rámci projektu Život po vězení - Reintegrační program Plus pro příslušníky romské komunity.

Projekt je spolufinancován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

Důležité upozornění:

Použití manuálu pro lektory je přípustné pouze se souhlasem Sdružení pro probaci a mediaci v justici, o.s.

Manuál může používat pouze lektor vyškolený v rámci speciálního vzdělávání poskytovaného Sdružením pro probaci a mediaci v justici, o.s.

Autoři: Karolína Linhartová, aktualizace Klára Doležalová

Použitá literatura:

- Komínek, S., Manuál k řešení situace předlužených klientů (interní dokument SPJ), 2009
- Syrovátková, Š., Machalíček, J., Christová J., Dluhová problematika, informační brožura, Člověk v tísni, 2008
- Skořepová, E., Skořepa, M. Finanční a ekonomická gramotnost pro základní školy a víceletá gymnázia. 1. vydání. Praha: nakladatelství SCIENTIA, spol.s r.o., 2008
- Půjčujte si s rozumem, SPES, 2009
- www.spotřebitelskyudel.cz

© 2009, aktualizace 2010 Sdružení pro probaci a mediaci v justici, o.s.

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Projekt ŽIVOT PO VĚZENÍ je spolufinancován
z prostředků ESF prostřednictvím
Operačního programu Lidské zdroje
a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

Všechna práva vyhrazena.

Manuál kurzu

PRÁVNÍHO MINIMA

v rámci projektu ŽIVOT PO VĚZENÍ

I.BLOK			
Čas	Obsah	Cíl	Metoda
10 min	ÚVOD	<ul style="list-style-type: none"> - Představení lektora/lektorů - Představení obsahu kurzu, programu - Info o možnostech dalšího poradenství - Představení účastníků, jejich očekávání 	Diskuse
30 min	I. DRUHY ZÁVAZKŮ	Schopnost rozlišení věřitelů, typů dluhů	Flipchart, fixy Účastníci vymýšlejí typy dluhů, pak komu se dluží
60 min	II. ČASOVÁ OSA RŮSTU ZADLUŽENÍ	Vědomí navyšování dluhu v čase	Kartičky s postupem růstu zadlužení Kartičky s výší částky (růst)
40 min	III. JAK NA DLUHY A EXEKUCI	<ul style="list-style-type: none"> - Znalost právní obrany ve všech fázích předlužení - Předcházení vzniku zadluženosti 	<ul style="list-style-type: none"> - Příběh Petra - ppt jak na dluhy
40 min	IV. TABULKA DLUHŮ A KOMUNIKACE S VĚŘITELI ZÁVĚR	Schopnost vytvoření přehledu dluhů, zjištění vlastní situace Konkrétní trénink komunikace s věřiteli Vzory pro komunikaci	Samostatné vyplnění tabulky, tvorba dopisu věřiteli, diskuse

I. DRUHY ZÁVAZKŮ

Seznam dluhů

Čas: 30 minut

Pomůcky: flipchart, fixy, prázdné kartičky, malířská izolepa

Metody: práce ve skupinách, prezentace, diskuse,

Cíl: kde hrozí dluh o kterém nevíte, co by Vám mohlo přerůst přes hlavu, aniž byste to tušili.

Postup:

1) účastníci vymýšlí samostatně jednotlivé **typy dluhů** (brainstorming), lektor je následně po jednom vyzývá a zapisuje jednotlivé druhy na flipchart (4 kvadranty).

Stát	Nestátní
Z trestné činnosti	Výživné

2) každý vymýšlí, **komu** všemu může v životě dlužit, lektor nadepíše 4 kvadranty věřiteli.

4 skupiny věřitelů:

A) státu (sociální a zdravotní pojištění, daně a poplatky), dlužné pojistné nebo daň je potřeba zaplatit i ve splátkách, současně je možné požádat o prominutí penále

B) dluhy z trestné činnosti (náklady výkonu trestu, náklady trestního řízení atd.), lze žádat ředitele věznice nebo předsedu soudu o (částečné) prominutí dluhu ze sociálních důvodů a stav doložit

C) nestátním věřitelům na základě smlouvy (smlouva o půjčce, kupní smlouva, nájemní smlouva), uznat dluh a domluvit se na splátkovém kalendáři (nebo na dobrovolných srážkách ze mzdy), dobré je domluvit se na prvotním splácení jistiny dluhu (penále už nebudou přibývat), všechny dohody je potřeba písemně potvrdit

D) výživné - právní nárok dítěte, který nelze krátit, neplacení výživného je trestným činem (hrozí výkon trestu odnětí svobody), u soudu lze při nemajetnosti žádat o snížení výživného 3 roky zpět (potřeba potvrdit, že výše výživného neodpovídala možnostem)

Typy dluhů:

A) státu:

daně a poplatky:

- daň z příjmu (fyzické osoby, právnické osoby)
- daň z nemovitostí
- dědická daň
- darovací daň
- daň z převodu nemovitostí
- daň z přidané hodnoty
- cla
- správní a místní poplatky (např. ze psů, za odpad, za užívání veřejného prostranství atd.)

sociální a zdravotní pojištění

- pojistné na sociální zabezpečení (tzv. důchodové pojištění)
- příspěvek na politiku zaměstnanosti
- zdravotní pojištění

daně, sociální a zdravotní pojištění za zaměstnance (pokud jsem/byl jsem zaměstnavatel)

pokuty, jiné správní sankce

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Projekt ŽIVOT PO VĚZENÍ je spolufinancován
z prostředků ESF prostřednictvím
Operačního programu Lidské zdroje
a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

B) dluhy z trestné činnostidluhy související s trestnou činností

- peněžitý trest
- náhrada škody poškozenému
- složení peněz k obecně prospěšným účelům (narovnání)
- náklady soudního řízení
- náklady obhajoby (advokát)
- náklady výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody
- jiné pohledávky Vězeňské služby ČR (např. náhrady škody)

dluhy související se soudním nebo správním řízením

- náklady řízení
- náklady na obhajobu
- pořádkové pokuty

C) nestátním věřitelům na základě smlouvy:dluhy ze smlouvy

- úvěr, půjčka, leasing, hypotéka (tzv. rychlá půjčka – spotřebitelská půjčka)
- nájem, ubytování, úschova
- kupní smlouva
- smlouva o dílo, příkazní/mandátní smlouva
- nezaplacený účet za telefon
- pokuta od dopravního podniku
- půjčka od tety
- nedoplatek na energiích
- půjčka od lichváře

náhrada škody, morální zadostiučinění, bezdůvodné obohacenídluhy vůči zaměstnancům

- nedoplatek mzdy, náhrada mzdy, atd.
- náhrada škody

D) výživné

- vůči dětem
- vůči manželce/ovi

Otázky:

1. Kdo je ve které skupině věřitel? Stát/nestátní subjekty
2. Jaké důsledky mohou dluhy mít? Který dluh má nejtíživější důsledky?
3. Je trestné, že někomu dlužím? (zadlužení není trestný čin, pouze dluh na výživném)

II. ČASOVÁ OSA RŮSTU ZADLUŽENÍ

Klíčové pojmy: věřitel, soud, exekuce, dluhy, pohledávka,

Čas: 50 minut

Pomůcky: vytištěné schéma časové osy zadlužení, cedule fixy,

Metody: skupinová práce, prezentace, diskuse,

Postup:

Účastníci se rozdělí do **2** skupinek (cca po 4)

1. Účastníci seřazují kartičky s událostmi do časové osy (nezaplacení řádné splátky, upomínka od věřitele, předžalobní upomínka, žaloba na zaplacení, soudní řízení, rozhodnutí o právním nároku věřitele, zaplacení ve lhůtě uvedené v rozhodnutí soudu, návrh na výkon rozhodnutí, prodej nemovitosti, prodej movitého majetku, exekuce formou srážky ze mzdy, rozhodčí řízení),
(M2_Fáze zadluženosti_kartičky)

Práce ve skupinkách – seřazení na zem.

15 minut

pozn: u silnějších skupinek lze přidat kartičku „rozhodčí řízení“. Pro slabší skupiny může být matoucí. Tuto kartičku lze účastníkům přidat až následně, je-li osa hotová.

2. Konfrontace výsledků obou skupin. Co nebudete vědět, nechte stranou.

3. Rozdána časová osa zadlužení (PL3_Časová osa_tabulka) a diskuse nad postupným navyšováním dluhu a možnostmi obrany.

Nejprve se účastníků zeptáme, zda je při pohledu na časovou osu napadá, za co vše může v průběhu dluh narůstat. Brainstorming na flipchart. Následně:

Čas: 10 min

4. Rozdána tabulka: Nárůst výše částky (PL4_Nárůst částky_tabulka), diskuse

Čas: 10 min

III. Jak na dluhy a exekuci

Cíle: poznání postupů exekutora, schopnost odlišení jeho správných postupů, znalost obrany vůči exekucím.

Klíčové pojmy: exekuce, vymáhání, soud,

Čas: 40 minut

Příběh:

Pomůcky: flipchart, fixy

Metody: práce ve skupinách, prezentace, diskuse,

Postup: **přečtení textu** – každý sám, případně jeden z účastníků nahlas (aby se předešlo problémům, pokud některý z účastníků má problémy se čtením a porozuměním delšího textu).

Poté vyzveme účastníky, aby se každý sám během 5 minut zamyslel nad tím, co by bylo možné udělat v Petrově situaci jinak a lépe, účastníci si pod text mohou dělat poznámky. **Co by Petrovi poradili?**

Následuje brainstorming /můžeme poprosit všechny a nebo jen některé účastníky, aby přečetli své poznámky pod textem. Poté účastníci jednotlivé reakce komentují s lektorem

(PL5_Text Petr_jak na exekuci)

Čas: 20 minut

Příběh Petra

Petr si vzal úvěr ve výši 40 000 Kč. Po 3 měsících ztratil práci a přestal splácet pravidelné měsíční splátky. Věřitel po něm chtěl peníze zpět, posílal mu upomínky (poplatek 500 Kč za jednu) a poté zapsal dlužníka do registru dlužníků a obrátil se na advokátní kancelář. Advokát si prostudoval všechny podklady a poslal Petrovi předžalobní upomínku (většinou lidé reagují). Petr na ni však nereagoval a hodil ji do koše.

Advokátní kancelář podala u okresního soudu žalobu na zaplacení dlužné částky. Soud případ přezkoumal (zda návrh a podklady splňují příslušné právní požadavky a mají požadované náležitosti) a rozhodl o právním nároku věřitele (vydal platební rozkaz). Petr nezaplatil do lhůty uvedené v rozhodnutí.

Advokátní kancelář tedy podala návrh na výkon rozhodnutí (návrh na nařízení exekuce). Za měsíc se u Petra zastavil exekutor, že chce označit jeho majetek k exekuci.

Možné reakce¹:

- domluva s věřitelem na podání návrhu na zastavení exekuce a splátkovém kalendáři,
- domluva s věřitelem na zastavení exekuce,
- odvolání se u soudu proti usnesení o exekuci,
- domluva s exekutorem na splátkách,

¹ Prostředky ochrany povinného v exekučním řízení:

1. návrh na odložení výkonu rozhodnutí (podává se soudu jako dočasné opatření při přechodně zvláště nepříznivé situaci povinného, neplatí se soudní poplatek),
2. návrh na zastavení výkonu rozhodnutí (pokud byl dluh zaplacen po nařízení VR, pro vyloučené věci nebo pokud výtěžek nestačí na náklady – opět projednává soud, který nařídil VR, soudní poplatek se neplatí s výjimkou zaplacení dluhu po nařízení: 1.000,- Kč)
3. žaloba na popření pohledávky (dluh zcela nebo zčásti neexistuje, byl již zaplacen, není povinnost platit)
4. žaloba na vyloučení majetku (předmět VR není vlastnictvím povinného, žaloba u soudu, kteří nařídili VR)
5. odvolání proti usnesení o nařízení exekuce (jen okolnosti rozhodné pro nařízení exekuce, např. není exekuční titul, není pohledávka)

- žádost o odklad výkonu exekuce,
- kontrola průkazu exekutora a usnesení soudu o exekuci,
- u soudu podání žaloby na vyloučení věcí z exekuce,

- nevpuštění exekutora do bytu,
- bitka s exekutorem,
- vyměnit jmenovku na dveřích bytu,
- darování majetku bráchovi,
- prodej označeného majetku v zastavárně,
- změna způsobu výplaty mzdy na ruku.

Diskuse:

Čas: 20 minut

- Zdůraznit význam **komunikace** s věřiteli.
- Připomenout, že dostanou při výstupu **Výpis dluhů od věznice**, na které řada těch dluhů bude (někdy tam jsou všechny, myslím, že většinou ale ne).
- Co z toho má **prioritu**, tj. prioritu řešení mají dluhy, které jsou již v exekuci, dále ty, které jsou přednostní - výživné atd., páč když jim budou srážet víc, je to pro ně horší. Na flipchart tedy napsat např. 1. dluhy v exekuci, 2. přednostní pohledávky, 3. atd.
- Připomenout, že může pomoci **mentor**, který v tom bude vyškolen a bude mít k dispozici právníka
- + zdůraznit, že na **výši splátek se musí domluvit s věřiteli**, často i věřitel, který chce najednou velkou částku, přistoupí radši na nižší po delší dobu než na žádnou, říká si, aspoň něco mi ten dlužník zaplatí, ale nemusí to tak být samozřejmě vždy, Klient by si měl uvědomit, že je pro nějpořád lepší posílat pět věřitelům každý měsíc 100 Kč než vůbec nic (důsledky)
- *V případě dotazů: **oddlužení, insolvenční zákon, podmínky, dál to případně lze řešit v rámci korespondenčního poradenství.***

IV. TABULKA DLUHŮ A KOMUNIKACE S VĚŘITELI

Cíl: schopnost vytvoření přehledu dluhů, zjištění situace

Čas: 40 minut

Individuální práce s tabulkou – vyplnění tabulky účastníky, zjištění čemu nerozumí

Tabulka: *PL2_Přehled dluhů_tabulka*

Čas: 20 minut

Je to spíš pro účastníky do budoucna, tabulka jim může pomoci **zmapovat své dluhy a zpřehlednit svou situaci**. Pokud účastníci využijí službu mentor, může vám pomoci se sestavováním tabulky přehledu dluhů.

Dopis věřiteli:

Po **vyplnění tabulky a individuálních konzultacích** vyzveme účastníky, aby si každý z nich vybral jednoho z věřitelů, kterého mají v tabulce, a napsal mu dopis v souladu se zásadami, o kterých jsme předtím spolu mluvili. Dopis věřiteli se může týkat dotazu na aktuální výši dluhu / návrhu řešení situace splátkovým kalendářem / žádostí o pozastavení splátek, atp.

Následně účastníci (všichni či někteří) dopis čtou nahlas, ostatní a lektor se mohou vyjádřit. Diskuse.

Následně rozdáme účastníkům podle zájmu **Vzory pro komunikaci s věřitelem / exekutorem**; jejich představení.

Doporučení: jak na exekuci

Shrnutí: rozdání materiálu, který shrnuje hlavní body: (*PL6_Doporučení_jak na zadluženost*)

Diskuse nad materiálem

Oddlužení – poslední část materiálu „Jak na zadluženost“ – u toho je dobré se zastavit, účastníci, kteří páchali trestnou činností majetkové nebo hospodářské povahy nemohou tento institut využít.

Čas: 20 minut

II.BLOK			
Čas	Obsah	Cíl	Metoda
20 min	ÚVOD TABULKA z minula	- Prostor pro dotazy po prvním bloku - Některé dotazy vysvětleny rovnou, některé ponechány ke korespondenčnímu poradenství či na průběh II. bloku	Diskuse
30 min	I. EKONOMICKÉ POJMY	- Znalost finanční terminologie, - Rozvoj komunikace	Kartičky – skupinová práce, diskuse
70 min	II. PŮJČKA, ÚVĚR	- Schopnost předejít nevýhodné půjčce - RPSN - výpočet a porozumění - Upozornění na nástrahy smluv o úvěru	
50 min	III. ANALÝZA PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ; OSOBNÍ ROZPOČET ŠETŘÍME	- Uvědomění si nutnosti rovnováhy mezi příjmy a výdaji, - Uvědomění možností finančních úspor v rozpočtu, rozvoj komunikace a argumentace,	Práce s tabulkou, nápady jak ušetřit, společná diskuse
10 min	ZÁVĚR	- Prostor pro další dotazy (čas. rezerva 10m) - Přímá zpětná vazba - Vyplnění evaluačních dotazníků - Možnost individuálních konzultací	Diskuse Evaluační dotazníky

I. EKONOMICKÉ POJMY

Čas: 30-60 minut /podle úrovně znalostí skupiny/

Cíle: znalost finanční terminologie, rozvoj komunikace

Klíčové pojmy: finance, ekonomie, banky,

Pomůcky: Karty (M4_Ekonomické pojmy_karty) s názvy pojmů a jejich popisy,

Metody: práce ve skupinách, práce s textem, prezentace, diskuse,

Postup: Účastníci se rozdělí do dvou skupin. **Každá skupina dostane jednu sadu karet.** Účastníci nejprve ve skupinách společně řadí pojmy k sobě a diskutují o řazení, poté výsledek porovnají s druhou skupinou.

Diskuse:

Porovnávání řídí lektor. Vždy 1 osoba z 1 skupiny přečte pojem a definici. U každého pojmu je vhodné se zastavit, zeptat se účastníků zda pojmu opravdu rozumí a zda jej umí vysvětlit svými slovy.

Na závěr dostane každý seznam pojmů (PL8_Ekonomické pojmy)

Doplnění o hromadné odpovídání na kvízové otázky:

- a) kdo si může sjednat penzijní připojištění (lidé starší 18 let*, lidé starší 45 let, lidé v důchodu)
- b) kolik budu mít za rok na účtu, pokud uložím 20 000 Kč u banky na účet s roční úrokovou mírou 3 % ($20\,000 \cdot 1,03 = 20\,600$ Kč)
- c) kdo stanovuje úrok z vkladů (každá banka sama*, ČNB, MF)
- d) co je debetní karta (platební karta, kde lze čerpat pouze do výše disponibilního zůstatku*, platební karta s možností čerpání do mínusu, karta pro nakupování na splátky)
- e) jaké finanční produkty podporuje stát (stavební spoření*, úrazové připojištění, důchodové připojištění*, internetové bankovníctví, hypoteční úvěr*, životní pojištění*).
- f) jaké existují rejstříky dlužníků? (Solus², BRKI, NRKI, CERD)

² Solus eviduje přes 600 000 lidí, asi 1/5 lidí neplatí své závazky)

Ekonomické pojmy

Bonita - schopnost klienta splácet úvěr/půjčku řádně a včas.

Exekuce – výkon pravomocného rozhodnutí (více v Kapitole 2.3.3).

Hypoteční úvěr – účelový úvěr zajištěný zástavním právem k nemovitosti.

Inflace – ekonomický jev, kdy rostou ceny a snižuje se kupní síla peněz. Opakem je deflace.

Insolvence – neschopnost dlužníka splácet dluhy, dostát svým závazkům.

Investice – vklad do kapitálu, vhodně uložené finance (např. do nemovitostí) dokážou investora chránit před inflací³.

Konkurz – soudní řízení, při kterém se zpeněžuje majetek dlužníka a výtěžek je rozdělen mezi jeho věřitele.

Konsolidace úvěru – možnost dlužníka zpřehlednit svou situaci a splácet místo všech dosavadních úvěrů pouze jeden, často s nižšími měsíčními splátkami, ale mnohem delší dobou splácení.

Kontokorent – doplňková služba k běžnému účtu, která umožňuje přečerpání (lze jít do mínusu za cenu vysokých úroků).

Leasing (finanční) – půjčka k pořízení movité věci. Vlastníkem věci je až do doby splacení leasingová společnost, což pro ni snižuje riziko a službu klientovi může nabídnout za finančně výhodnějších podmínek než např. spotřebitelský úvěr.

Jistina – zapůjčená, nesplacená část úvěru, ze které se počítají úroky.

Lichva – půjčka s nepřiměřeně vysokými úroky; trestný čin⁴.

Oddlužení (osobní bankrot) – řešení úpadku fyzické osoby buď prodejem majetkové podstaty, nebo plněním pětiletého splátkového kalendáře.

Plná moc – jednostranný právní akt, který dává zástupci právo jednat za zastoupeného.

Pohledávka - právo věřitele požadovat od dlužníka vyrovnání dluhu.

Revolvingový úvěr – každoročně automaticky se obnovující úvěr

Rozhodčí doložka – písemné smluvní ujednání (většinou součást smlouvy o půjčce), že případné spory budou vyňaty z pravomoci obecných soudů a budou řešeny rozhodčím řízením. Spor pak řeší rozhodce a ne soud⁵.

RPSN (roční procentní sazba nákladů) – číslo, které ukazuje nákladnost úvěru procentuálním vyčíslením ročních nákladů spojených s čerpáním úvěru⁶.

Smlouva – závazný vícestranný právní akt, kterým na základě vlastní vůle vznikají určitá práva a povinnosti (např. smlouva o půjčce, darovací smlouva, nájemní smlouva, pracovní smlouva...).

Splátkový kalendář – časový plán postupného splácení úvěru/dluhu s uvedením přesné výše a data splatnosti jednotlivých splátek.

³ Nejdůležitějším rozdílem mezi spořením a investováním je míra rizika ztráty. Spořením většinou rozumíme pravidelné odkládání menší částí příjmu a jeho ukládání na bankovní účet (dobré, pokud je chceme brzy využít, riziko je nízké, vklady u banky pojištěné). Nevýhodou je nižší výnos (úrok), který je navíc zatížen 15%-ní srážkovou daní. Je dobré porovnávat výši úroku z vkladu po odpočtu daně s očekávanou inflací, při poklesu reálné hodnoty vkladu je dobré zvažovat investování prostředků na finančních trzích (peněžní, kapitálové, devizové, komoditní). Investice mají dlouhodobou povahu, investovat lze do dluhopisů, hypotečních zástavních listů, akcií (nejvyšší riziko i možný zisk) nebo podílových listů. V ČR jsou 2 kapitálové trhy: Burza cenných papírů Praha a RM-Systém.

⁴ Lichva je dle § 253 zákona č. 140/1961 Sb. trestným činem, kterého se dopustí ten, kdo zneužije něčí tísně, nezkušenosti nebo rozumové slabosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede.

⁵ Výhody: rychlost, nevýhody: není možné odvolání, neexistuje žádný odvolací orgán, nerovná vyjednávací síla stran.

⁶ Poskytovatelé spotřebitelských úvěrů musí od roku 2002 uvádět RPSN u úvěrů nad 5000,- Kč a splatných nad dobu tří měsíců. Při neuvedení údaje je úvěr automaticky úročen diskontní sazbou ČNB (pro spotřebitele výhodnější).

Úvěr – návratná půjčka, kterou poskytují banky i nebankovní instituce, většinou spojená s úrokem.

II. PŮJČKA, ÚVĚR

Čas: 50 min

Cíle: Schopnost předejít nevýhodné půjčce. Výpočet a porozumění RPSN. Upozornění na nástrahy smluv o úvěru.

1. **Vysvětlení** základních pojmů – např. co je RPSN již proběhlo během předchozí aktivity „Ekonomické pojmy“ Pokud ne, je třeba se v úvodu vrátit k vysvětlení základních pojmů.

Základní údaje o **úvěru**:

- **jistina**: částka, kterou jsem si půjčil
- **úrok**: o kolik celková částka, kterou mám vrátit, převyšuje jistinu
- **splatnost**: jak rychle musím úvěr splatit

RPSN

Debetní karta, kreditní karta

Výhodný úvěr

Na úvod lze účastníkům poslat k nahlédnutí smluvní podmínky několika finančních institucí, které poskytují úvěry (malé písmo). Diskuse, zda s úvěry má někdo z účastníků zkušenosti.

Příklad: PL 14a, 14b

- **příklad**: najděte v ustanovení smlouvy, co je špatně, v čem je „háček“?
- rozdání správných odpovědí
- příklady dalších **tricky ustanovení (ppt + rozdat)**

Účastníci čtou výňatek ze smluvních podmínek, hledají, co se jim v textu nezdá. Každý sám během 5ti minut, pak proberou společně s lektorem.

Ukázka smlouvy, (výňatky z dalších smluv: 14_Smlouvy o úvěru)

- upozornění na nástrahy úvěrových smluv
- na co si dávat pozor:
 - **rozhodčí doložka**,
 - **výše sankčních úroků**
 - **výše smluvních pokut**
 - kolik zaplatím, pokud jednou vynechám splátku
 - **zástavní právo**
 - **notářský/exekutorský zápis** s doložkou přímé vykonatelnosti
 - co je **exekuční titul**⁷

→ **Dokončit ppt, poté rozdat PL Shrnutí** a pročíst ho s účastníky, probrat s nimi možné nejasnosti.

⁷ exekučním titulem může být: vykonatelné rozhodnutí soudu, rozhodčí nález, notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, vykonatelné rozhodnutí orgánu veřejné správy (platební výměr a a výkaz nedoplatků veřejné správy – např. u FU, ČSSZ) /// pokud povinný dobrovolně nezaplatí, co mu ukládá exekuční titul, oprávněný může podat návrh na nařízení exekuce.

Shrnutí: *kl_KURZ PM_PL13_Shrnutí*

III. ANALÝZA PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ; OSOBNÍ ROZPOČET

Čas: 50 min

Vlastní osobní rozpočet

Čas: 15 min

- účastníci se pokusí vymyslet co jsou/budou jejich rodinné příjmy a co výdaje (viz *PL10_Vlastní analýza příjmů a výdajů*) (zatím bez určení výše); *poté se pokusí je i vyčíslit – není vhodné např. u účastníků ve VTOS*
- příjmy a výdaje: brainstorming na flipchart
- určení priorit u výdajů (co je nezbytně nutné)
- pokud narazíme na zaměstnávání: otázka práce na černo a její nevýhody

Šetříme

Čas: 15 minut

Pomůcky: papíry, propisky, flipchart, fixy

Metody: práce ve skupinách, práce s textem, prezentace, diskuse,

Postup: rozdělení do dvojic, ve dvojicích účastníci přemýšlí, kde se dá v rodinném rozpočtu ušetřit, poté se skupinky střídají po jednom tipu mezi sebou a výsledky lektor postupně zapisuje na flipchart

Možnosti v šetření jako podklad pro lektora:

- **rozumné nakupování** (nekupovat nadbytečné věci – subjektivní názory, porovnávat ceny v obchodech, nakupovat dle připraveného seznamu...),
- využít **levnější tarif u telefonu** a dodávek energie,
- **šetřit energii** (odstrčit sedačku od radiátorů, snížit teplotu ohřevu vody, výkonost lednice, pravidelně odmrazovat lednici a mrazák, lednici umístit dále od sporáku, používat pokličku, úsporné žárovky, v zimě méně větrat...)
- využívání **městské hromadné dopravy** či **kola**,
- **omezení spotřeby cigaret a alkoholu**... (je objektivně možné?),
- placení splátek složenkami je možné nahradit **internetovým bankovníctvím**.

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Projekt ŽIVOT PO VĚZENÍ je spolufinancován
z prostředků ESF prostřednictvím
Operačního programu Lidské zdroje
a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.